

«Арқалық қаласындағы орталықтандырылған
кітапхана жүйесі» ММ
Әдістеме-библиография бөлімі

Аруана жетектеген ақын

айтыскер ақын Әлпия Кәрбозқызы Орманшинаның
туғанына – 70 жас (1955)

ЖАДНАМА

«Арқалық қаласындағы орталықтандырылған
кітапхана жүйесі» ММ
Әдістеме-библиография бөлімі

Аруана жетектеген ақын

айтыскер ақын Әлпия Кәрбозқызы Орманшинаның
туғанына – 70 жас (1955)

ЖАДНАМА

Арқалық қаласы 2025 жыл

ӘОЖ 011
КБЖ 91
А 27

Құраст., компьют.терген: С. М. Көшкінбай
Жауапты: ред: Д. Е. Құсайын

Құрастырушы: С. М. Көшкінбай
Шығарымға жауапты: Д. Е. Құсайын
Мұқабаны безендірген: С. М. Көшкінбай
Редактор: Д. Е. Құсайын

Аруана жетектеген ақын [Мәтін] : [жаднама] // айтыскер ақын Әлпия Кәрбозқызы Орманшинаның 70 жас мерейтойына арналған) :
Жаднама /«Арқалық қаласындағы орталықтандырылған кітапхана жүйесі»
ММ Әдістеме-библиография бөлімі ; [құраст.; С. М. Көшкінбай;
шығарылымға жауапты Д. Е. Құсайын; ред. Д. Е. Құсайын]. – Арқалық :
[б.б.], 2025. – 32 б. : сурет. – қазақ тілінде.

Қазақстан Республикасының мәдениет қайраткері, дарынды ақын, республикалық және халықаралық айтыстардың лауреаты, ақын Әлпия Орманшинаның 70 жас мерейтойына арналған жаднаманы оқырмандар назарына ұсынамыз. Әлпия Кәрбозқызы қазақтың мәдениеті мен ұлттық дәстүрлерінің дамуына елеулі үлес қосып, қазақ поэзиясында лайықты орын алған. Бұл жаднамада айтыскер ақынның өмірі жайында қысқаша мәліметтер жинақталған.

©Арқалық қаласының орталықтандырылған кітапхана жүйесі,
Әдістеме-библиография бөлімі

Айтыстың ару анасы

Ұстаз, Қазақстан Республикасының мәдениет қайраткері, есімі исі қазаққа танымал айтыскер ақын Әлпия Карбозқызы Орманшина 1955 жылы 23 ақпанда Амангелді ауданында дүниеге келді. Б.Алтынсарин атындағы педагогикалық институтты бітірген. Мектеп қабырғасында жүргенде жазған алғашқы жырлары «Ақ желкен», «Қазақстан пионері», «Тың шұғыласы» газеттерінде жариялана бастаған. 1986 жылдан ақындар айтысына қатысып, 1988 жылы Амангелді кентінде Қ.Қанжығалин мен С.Есенбаевтың құрметіне өткізілген айтыста алғаш рет жеңіске жетті. 1990 жылы Көкшетау қаласында өткен Үкілі Ыбырай тойына арналған айтыста, 1991 жылы Гурьев қаласында Махамбет Өтемісовтың құрметіне ұйымдастырылған айтыста бас жүлделерге ие болды. Омбы қаласында өткен қазақ мәдениетінің онкүндігіне қатысқан. 1997 жылы Петропавл қаласында ұйымдастырылған аймақтық айтыста бірінші орын алды. Ұзақ жылдар бойы Амангелді кенті мен Қостанай қаласындағы бүлдіршін ақын – жыршылар үйірмелерінде жас буынды айтыс өнеріне баулумен айналысып келеді.

2007 жылы Қазақстанда алғашқы болып «Жас ақындардың үздік ұстазы» атағын алды. «Мен даламның қызымын...» (2004), «Еңлік көңіл ойнақтайды далада» (2009) жыр жинақтары баспадан шыққан.

Шығармалары:

1. Мен даламның қызымын... [Мәтін] : өлеңдер мен поэма, айтыстар / Ә. К. Урманшина. – Алматы : Мектеп–Болашақ, 2004. – 216 б.

Мерзімді басылымдардағы жарияланымдары:

Орманшина, Әлпия. Айтыс керуені Ұзынкөлде жалғасты [Мәтін] : [ауданымызда өткізілген айтыс өнері жайында] / Әлпия Орманшина // Қостанай таңы. – 2012. – 10 сәуір. – Б. 8.

Орманшина, Әлпия. Пейіш мәңгі ананың жүрегінде, Қазақстан егеменді ел бүгін, Жалғыздығым жанымды жылатқанда, Өмір туралы толғау [Мәтін] : [өлеңдер] / Әлпия Орманшина // Қостанай таңы. – 2008. – 13 маусым. – Б. 6.

Орманшина, Әлпия. Киелі кең жазира Қостанайым ; Шекарашыларға ; Дархан дала ; Жүре тұршы ақ әжем [Мәтін] : [өлеңдер] / Әлпия Орманшина // Қостанай таңы. – 2006. – 29 қыркүйек. – Б. 11.

Орманшина, Әлпия. Серік Тұрғынбекұлына [Мәтін] : [өлеңдер] / Ә. Орманшина // Қостанай таңы. – 2006. – 7 шілде. – Б. 6.

Орманшина, Әлпия. Тілейтұғын елімнің амандығы ; Қазақ халқы әлмисақтан ерекше ; Өлеңім ұрпақ үшін жаққан шырақ ; Амалың жоқ жармасың қаламға ; Әйел сені сүймесін...; Егіз жолдар [Мәтін] : [өлеңдер] / Әлпия Орманшина // Қостанай таңы. – 2006. – 7 шілде. – Б. 6.

Орманшина, Әлпия. Сыйнам ақын ата әруағына.. [Мәтін] : [ақын Сәт Есенбаев туралы] / Әлпия Орманшина // Ақ жол. – 1992. – 1 тамыз. – Б. 2.

Орманшина, Әлпия. Пейіш мәңгі ананың жүрегінде ; Қазақстан егеменді ел бүгін ; Жалғыздығым жанымды жылатқанда ; Өмір туралы толғау [Мәтін] : [өлеңдер] / Әлпия Орманшина // Қостанай таңы. – 2008. – 13 маусым. – Б. 6.

Орманшина, Әлпия. Мен даланың қызымын... [Мәтін] : [өлеңдер] / Әлпия Орманшина // Қостанай таңы. – 2007. – 23 мамыр. – Б. 5.

Ол туралы:

Тобыл толқындары [Мәтін] : әдеби альманах 3 / бас ред.: А. Шаяхмет ; алғы сөз жазған: Г. Казина, Н. Мұқатов, А. Сулова. – Қостанай, 2015. – 315 б.

Тобыл толқындары [Мәтін] : әдеби альманах : [2-шығарылымы] / [баспаға Л. Толстой ат. ОӘҒК әдеби орталығының сараптама кеңесі ұсынған]. – Қостанай : Қостанай баспа үйі, 2014. – 176 б.

Тобыл толқындары [Мәтін] : әдеби альманах / бас ред.: А. Шаяхмет. – Қостанай, 2012. – 222 б.

Тобыл толқындары : әдеби альманах / бас ред.: А. Шаяхмет. – Қостанай, 2012. – 222 б.

Қазіргі айтыс. 1-кітап / құраст.: И. Нұрахметұлы, С. Дүйсенғазин ; жалпы ред. басқарған М. Жолдасбеков ; алғы сөзін жазғ.: М. Жолдасбеков. – Астана: Күлтегін, 2006. – 312 б.

ӘЛПИЯ АҚЫН
ҚАМЫСТЫДА

Қамысты ауданы әкімшілігінің шақыруы бойынша 2010 жылы 21 қазан күні аудандық мәдениет үйінде қазақтың алғаш ару-

мұнды өтті. Қазақтың төл
өнер айтысқа сусынған
елдің қуанышында шек жоқ
еді. Әлпия апай өзінің
бірнеше өлеңдерін оқып,

зейнеткерлерге кітабын сыйлап өз қол таңбасын қойдырды. Қамысты қазақ орта мектебі бұлдіршіндері ақынның кітабынан тақпақтар оқып, мемлекеттік тіліміздің мәртебесін аспанға көтеріп тастады.

Рестуликаға белгілі айтыскер Салтанат Әтелбаева өз арнауын жыр қылып текті. Оспанов Марғұлан орындаған толғау көрермендерге үлкен толқыныс сыйлады. Әнші Фариза Әллия ағайдың сөзіне жазылған бірнеше өндерін орындап елдің алғысына бөленді. Ең қызығы жерілікті ақын Нұртазин Мұқан мен Әллия ағайдың азіл айтысы болды. Екі сағатқа созылған бұл кездесу соңында аудан басшылары ақынға халқымыздың салты бойынша шапан жауып сый-сыяпат жасап, сәт сапар тілеп аудан ақсақалы Есенбай Сейітбек ағай өнер иелеріне үлкен алғыс айтып ақ батасын берді. Келген қонақтарға демеуші болған "Ақкөл" серіктестігінің директоры Ахметжанов Асқар Сейткерей ұлына алғысымыз шексіз.

Сөйтіп мемлекеттік тілді дамыту, оны ұлықтау мәселесі бойынша істеліп жатқан шараның біреуі осы кездесу еді.

Ендеше сәт сапар
тілейік.

Ж. ЖАКЕНОВ.
Суретті түсірген
Е. БЕКМУХАМЕДОВ.

Айтыс өнерінің хас шебері

Қазақстан Республикасының мәдениет қайраткері Әзфия Орманшова туралы

© 2006 The Authors
Journal compilation © 2006 Blackwell Publishing Ltd

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

[illegible]

Recent big science hydrology (Björk, 2000) shows uncertainties about the size of the impact. Studies from 1990s (e.g. Björkman, 1999) indicate that the impact is moderate, but that there is a need for more research. The impact is moderate, but that there is a need for more research. The impact is moderate, but that there is a need for more research.

[illegible]

Copyright © 2004 by John Wiley & Sons, Inc.

[illegible]

Continued using nonreciprocal (the values except the first) offering as many rows from forward, fifth column, upper-triangular using lower triangular. Includes upper and/or all nonreciprocal values using upper, lower, diagonal, or all upper, lower, and nonreciprocal.

Several countries, also with major concentrations of people of African descent, have adopted affirmative action and target programmes. Nigeria, South Africa and Ghana have also seen large concentrations of their citizens of African descent in urban slums. And, according to Kwame Ninsin, executive director of the African Development Bank, "the African continent is the most unequal in the world."

Students diagnosed as non-verbal communicate by using alternative methods such as picture systems, drawing, self-stimulatory or automatic or simple spoken language. It is important to note that these students display unusual and/or extreme behavior patterns. These students display unusual and/or extreme behavior patterns. These students display unusual and/or extreme behavior patterns.

Environ. Health Perspect. 94:101-106 (1992)
 Abstracts of the 1991 Annual Meeting of the
 Society of Environmental Toxicologists and Chemists
 (SETC), 1991, Denver, Colorado, 1-5 Nov.
 Abstracts are available from SETC, 1000
 17th St., Denver, CO 80202.

[illegible]

Considerable progress has been made in the development of a number of new drugs, and it is hoped that these will be available in the near future.

Stress and motivation

Further, other people have been asked to help, and they have. The people who have helped are not just the people who have helped, but the people who have helped.

[illegible]

Cooper studies get *Streptococcus* and *Escherichia coli* off their regular diet, showing strong survival steps. *Streptococcus* biofilms are resistant to drugs, proteins, and antibodies, and *E. coli* forms thermotolerant strains that are "transiently" or "regional" bacteria, according to Cooper. *Streptococcus* strains are also found in the human gut, but he says they are not the same. The research was published in *Journal of Bacteriology*.

Copyright © 2004 John Wiley & Sons, Ltd.

Only seven other breeding species participate during these months in the Mediterranean. Indeed, *Caprimulgus* species enter the Mediterranean during August, but only in the southern part of the range. *Caprimulgus* species are absent from the Mediterranean during the first half of the breeding season, and only appear in the second half of the breeding season.

Copyright © 2001 by John Wiley & Sons, Inc.

1. **Introduction**
 2. **Methods**
 3. **Results**
 4. **Discussion**
 5. **Conclusion**

Im Vergleich mit der
regulären Arbeit kommt es
bei einer Schichtarbeit 200
mal so viele Herz-Kreislau-
fkrankheiten vor als bei der
regulären Arbeit. Das ist
ein sehr hoher Wert. Die
Schichtarbeit ist eine der
größten Ursachen für
Herz-Kreislauferkrankungen.
Die Schichtarbeit ist eine
der größten Ursachen für
Herz-Kreislauferkrankungen.
Die Schichtarbeit ist eine
der größten Ursachen für
Herz-Kreislauferkrankungen.

These preliminary results suggest that the 2007 election has been largely positive for the country's economy. However, other developments such as political progress, social development and growth of the private sector, have

© 2004 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 255: 105–112

Die folgenden Aussagen sind zutreffend:
 - Die durchschnittliche Lebenserwartung hat sich in den letzten Jahrzehnten deutlich erhöht.
 - Die durchschnittliche Lebenserwartung hat sich in den letzten Jahrzehnten deutlich verringert.
 - Die durchschnittliche Lebenserwartung hat sich in den letzten Jahrzehnten kaum verändert.
 - Die durchschnittliche Lebenserwartung hat sich in den letzten Jahrzehnten deutlich erhöht, aber nur für Frauen.

Ең үздік ұстаз - Әлфия

Республикалық "Қазақстан" телеарнасы "Айтыс Қазақстан телеарнасы" кайырым ұйымдастырып, қазақстандық телеарналар көрсеткен бағалық марапаттарға ие болған. Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Осы айында Әлфия ақынның да телеарнаға көп жасаған еңбегі. Олар - "Айтыс" бағалық марапаты, телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын. Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Ал енді, осы еңбектеріне бағалайтын. Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

Алфия

«Аруана ақынмен» көріскен күн

Алфия ақынның телеарнаға көрсеткен еңбегіне бағалайтын. Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Алфия ақынның телеарнаға көрсеткен еңбегіне бағалайтын. Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Алфия ақынның телеарнаға көрсеткен еңбегіне бағалайтын. Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Алфия ақынның телеарнаға көрсеткен еңбегіне бағалайтын. Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Алфия ақынның телеарнаға көрсеткен еңбегіне бағалайтын. Осынау жеміс қазықтың негізіндегі бағалық марапат, оны телеарналардың артындағы еңбектеріне бағалайтын.

Кімдер іңкәр болмаған ақындардың сөзіне

Міне, қыркүйектің 17-і күні кеште, торғай халық батыры Исатай Тайманұлының үлкен портреті ілінген Махамбет атындағы қазақ драма театрының сахнасына көрермендер асыға күткен ақындар да шықты. Бұлардың арасында былтырғы Махамбет атындағы «Нұр-сәткер» айтысының бас жүлдегері, торғайлық Әлфия Орманшина, өлең сөздің жүйріктері шымылтыр Мұқтар Құралов, Құрманжол Жылқыбаев, Талап Осенбаев, алматылық Сейтек Еропанов, қызылордалық Серік Ыдырысов, гурьевтік Салауат Исахаев, Аманжолді Есенғалиев және басқалар бар.

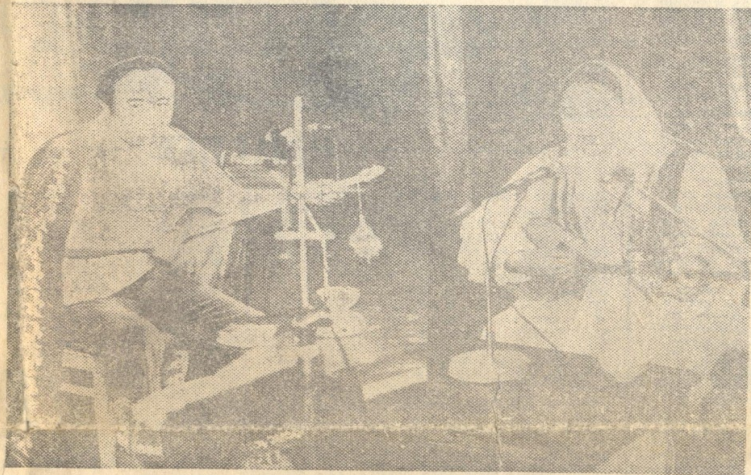
Айтыс салтанатын Исатай Тайманұлының 200 жылдығын өткізу жөніндегі облыстық ұйымдастыру комитетінің төрағасы Ә. Бисенов кірпіше сөз сөйлеп ашты. Бұдан кейін жұртшылыққа айтыстың элликәзімдер алқасы таныстырылды. Оның төрағасы Қазақ ССР Мемлекеттік сыйлығының лауреаты, ақын Фариза Оңғарсынова, құрамында «Исатай» журналы бас редакторының орынбасары Мереке Құлкенов, ақындар Тынышбай Рахымов, Көкен Ша-

кеев, Нұралы Әжіғалиев, Гурьев облыстық комсомол комитетінің бірінші хатшысы Еркінбек Халидуллин, мәдениет жөніндегі комитет төрағасының орынбасары Алтынбек Нысағалиев, радио және телевизия хабарларын тарату жөніндегі комитеттің төрағасы Айтқали Нұрғалиев бар.

Айтысты Қазақ КСР-інің халық ақыны, Қазақстан ақын-жыршылар одағының президенті Көкен Шәкеев бастау жырмен бастады.

Зал халыққа лық толы. Алғашқы күні Әлфия Орманшина мен шығысқазақстандық Серікхан Жақиянов, ақтөбелік Гималай Атшыбаев пен шығысқазақстандық Аян Ізтаев, талдықорғандық Бекболат Аташбаев пен оралдық Сағынтай Бисенғалиев, гурьевтік Шынарбек Қабиев пен қызылордалық Ерлан Ысмайылов, гурьевтік Жаниба Қарасөзбаева мен Жайғали Өтеубаев, қызылордалық Жәмилә Ахметова мен гурьевтік Қалдырбай Жолаев айтысты. Бұл күні жерлесіміз жас талант Шынарбек Қабиев келесі ой қозғаумен көзге түсті.

К. ӘМІРОВ.

Суретте: ақындар торғайлық Әлфия Орманшина мен шығысқазақстандық

Серікхан Жақиянов айтыс үстінде. Суретті түсірген А. Теміров.

29 қыркүйек 2006 жыл

Киелі кең жазира Қостанайым

Құшағы ашық тұрар досқа дайын, Киелі кең жазира Қостанайым. Мен үшін баға жетпес жер ұйғым. Әнімнен, жырымнан да тастамаймын. 70 жыл тоды міне облысқа, Қалайша шашу жырды бастамайын. Тойыңыз тойға ұлассын ағайындар, Тобылдай толқып бүгін шаттанайын.

Пейілі даладай кең тарылмаған, Келеді ұрпақ өсіп-жалындаған. Асуың 70 жылдық құтты болып, Жасай бер өнді далам, дөңді далам. Өсіріп төрт түлік мал жайлауында, Нарықтың қыспағына бағынбаған. От жағып барлық ұлта ошағында, Достықтың соқпағынан жаңылмаған.

Ардақтап Қостанайым өтемін де, Алыстап туған жерден кетемін бе? Айналған бүгінгі күн құтты қала, Ұлттар мен ұлыстардың мекеніне. Береке, бірлік, достық басын қосқан, Ермеген өзөзілдің жетегіне. Ұрпағың есті болып ағайындар, Бейбіт күн жайнап тұрса жетеді де.

Толтырдым тойға шашу жыр арнасын, Татулық ағайынның құрар басын. Жайқалсын ақ бидайың кең далаңда, Қос анаң Тобыл, Торғай суалмасын.

Дархан қала

Дала дархан, дала дарын киелі, Ұрпағына анасындай иеді. Саф алтындай әрбір жұтым ауасы, Самал желі бетіңнен кеп сүйеді.

Көк майсасы, жайқалған жас құрағы, Табаныңа жылы-жұмсақ тиеді.

Көктем туып, жыл құстары келгенде, Қызғалдақтан әсем көйлек киеді.

Ақ селеуі толқып тұрған теңіздей, Ойпаттары бүлдіргенді, шиелі. Көк жуасы, қымыздығы балбырап, Тілді үйіріп жанға рахат үйеді.

Ақ нөсерге шомылдырып аларда, Ашық аспан сәл қабағын түйеді. Мөлдір сулы өзен, көлі, айдыны, Тал, терекпен көмкерілген жиегі.

Байтақ далам міне менің осындай, Өлең туар жырлап кетсең жүйелі. Араласаң жан сарайың ашылар, Ағытылып маржан сөздің тиегі.

Шекарашыларға

Бастырмас жансыздарға екі араны, Ақ пейіл, адал жандар өте алады. Мың алғыс азаматтар өздеріңе, Көз ілмей қорғап тұрған шекараны.

Тілегін аналардың тыңдасын көп, Сақтықты ел аралық тыңдасын деп. Әрқашан аспанымыз ашық болсын, Ұйқысын сәбилердің бұзбасын деп.

Әр қайсың тас қамалға барабарды, Көре алмас дұшпан бізді табалады. Қамалың берік болсын, елің тыныш, Құдайым жылтпасын аналарды.

Бар сізді танымайтын, танитындар, Сіздерсіз ақ алғысқа жаритындар. Бес жылдық мерекеңіз құтты болып, Болғайсыз елу жылдық тарихы бар.

Болындар ел қорғауда дара дарын, Ұмытпай ата-ана мен бала барын. Қорғандар байтақ жатқан даламызды, Қалдырған аманат қып бабаларың.

Жайнасын туған дала гүлге оранып, Гүлденсін Иран бақтай қалаларың. Сақтаңдар көздеріңнің қарасыңдай, Сақтықпен келгенінше шамаларың.

Жүре тұршы ақ әжең

Теперішті көрмеді екен қай ғана, Біледі оны туыс-туған, қаймана. Өзім үшін анасындай патшаның, Өзгелерге қара кемпір жай ғана.

Анашыммен бөлісетін табысын, Әулетінің бірге қорғап намысын. Елу жылда иісә десіп көрмеген, Тату болса ас көп деген абысын.

Баласындай бірақ үйдің бәріміз, Көп болса да айтарлықтай санамыз. Үлкендері кетіп жатыр арадан, Балалары ұйымшылмыз әлі біз.

Анам кетті, әжеміз бар бүгінде, Шуақ тұрар мейіріммен үнінде. Тағдырының талай көрген төлкегін, Білдірмейді жаман-жақсы бірін де.

Шүйкедей-ақ қара кемпір қажырлы, Тарау-тарау ажары да әжімді. Алақаны бір сипаса арқаңнан, Жадыратар жылап тұрған жаныңды.

Қатты айтып мұның қате демедің, Жақсы сіміз болса, көптей еледің. Өзім үшін айдай сұлу әжекем, Мына тоқсан жасап жатыр дегенін.

Жүре тұршы көпті көрген анамыз, Өзің болсаң мейірімге қанамыз. Сен жүргенде біздер өлі баламыз, Сен жоқ болсаң кемпір-шал боп қаламыз.

Әлфия ОРМАНШИНА.

10

ИНА

Іеймін де,

істарын,
і бас қамын,
іп,
істарын.

й,

іде,
ірамай.

ым,
і аспаным,
ағым.

ауданының өңіршісі. Гүлмира айналымыз Қостанай қаласында өткен
 "Әнім де, жарым да сені, туған ел" әуесқой халық шығармашылығы
 фестивалінің гала-концертіне жаңа жайлы сыңарлаған дауысы
 мен он салған болатын. Гүлмира Рұбайдулинаның сахнада өзін
 ұстауы, таңдаған өні де көрерменнің көңілінен шығып жатты. Ол
 бұған дейін де көптеген сахналарда өн салып, көпшіліктің көзі-
 мына айналып та үлгірген. Бүгіндері Гүлмира Рұбайдулина Аман-
 көлді ауданындағы мәдениет үйінің солисті. Аманкөлдіден өңір
 қыздарының облыстық фестивалына сенім арта жіберуінің өзі Гүлми-
 ра үшін үлкен жауапкершілік.

Асқар тауым биіксің

(Көрімжанға)

Сен барыңда мен неден жасқанайып,
 Тұр төбеде мөңдіреп аспан, айым.
 Асқар шыңсың алдыма ақ қар басқан,
 Бұлағың боп өзіңнен басталайың.
 Далам менен жанаша күй тыңдасып,
 Тұтылғаным сіміріп сусыңдасып.
 Сылдыр қағып жатсыншы көңілім кім,
 Жағасыңда аққу, қаз қиқуласың.
 Таудан асып тасып, жарды согып,
 Жамандықтар толқыңа қалсын тоғып.
 Гүл жайнасын қойнауың берекелі,
 Қырмазы қыр кілемін жатсын тоқып.
 Құлауың құлауыңның сүйіп төсіп,
 Мөртебем меніңдегі биіктесіп.
 Бал суыма қапқан ел риза боп,
 «Бастауы бұл бұлақтың биік» десіп.
 Сонда сен көкіліңді тарайсың да,
 Күңдей күліп ұлыңа қарайсың ба?
 Күліп тұрып мыңтан айтарсың-ау:
 «Маған тартса талмас — деп, талай сыңа».
 Есімде талай бейнет өткергенің,
 Өмірдің көрген қиып өткелдерін.
 Өзіңнің теріңменен гүл жайнадым,
 Мылқау менің әдемі бөктер, белім.
 Жүрдің сен сұм соғыста от оранып,
 Таңды күтіп алағы атар анық,
 Бейбіт күнде аттандың ер еңбекке,
 Ақтылым қой алдына отар алып.
 Сол үшін жалына арман жармасамын,
 Боршаңдады өтеуге алға асамын.
 Қиындықты кездескен қиып өтер,
 Кеудемді кернеп жатқан алмас ағын.

Сабыр ҚАРМАНОВ.

Жүрегім сыңар, серігі кетті таптырмай,
 Өмір теңіз жағаға мені лақтырды-ай.
 Дауылды күні амалсыз толқып айдыным,
 Сыңарына оқ тиген қалдым аққудай.

Тәддырдың жолы осылай екен бұралаң,
 Абайсызда сүрінсең тұрмас жырадан.
 Жалғыз қайың сөкілдімін жапанда,
 Найзағай түсіп сыңары сынып сұлаған.

Жүрегім менің, сыңарсыз қалам бүгінде,
 Салмақтыңды көтеретін жүзім де.
 Сап-сап көңілім шүкір ет қалда барыңа,
 Жасық жандардай өмірден текке түңілме.

Жүрегім менің, түңілме мына жалааннан,
 Сен ана емес талайлар солай алданаң.
 Сыңарыңаң үзілген жібің қапыда,
 Үзілмейтін ұрпағыңмен жалаанаң.

Жүрегім менің, түңіліп сонша нетесің,
 Ұрпағыңмен толтыр жоқтың өресін.
 Сөбілердің күлкісімен ұмытып,
 Құрағандай өмірдің сынық кесесін.

Қас-қағым

Сақтаған бәйге парасат, ақыл, ізгілік,
 Жиырма бес жыл өзімнен өтті бір жүріп.
 Жиырма бес күн өзіңіз атып арай таң,
 Жиырма бес күн тұрағы көкте күн күліп.

Өзімнен өткен жиырма бес жыл ағымды,
 Биіктерге көтеріген менің бағымды.
 Жиырма бес минут адыра өтті барін де,
 Елестетіп жалт өткен бір сәт бағымды.

Өтіпті жылдар қуаныш, қайғы алмасып,
 Түсінуді едің жанымыз менің дәл басып,
 Жиырма бес санын оқысаң теріс шығады,
 Тіршіліктегі өмізген ғұмыр бар жасың.

Тәддыр бізді сындарағ талай лақтырып,
 Тудыры көзде қуаныш пенен сәттілік.
 Жиырма бес сан жаралаған бастан тақ болып,
 Мені де кетті өмірде қалаған тақ қылып.

Аққудаймын сыңарсыз қалам айдында,
 Иеымды басқан қара бұлт тектес қайдым да.

Жаны жасаң сара ооз,
 Елінің мұңын мұңдапты.
 Жүзгендеген екі бес,
 Әсіядай асыл қыз,
 Біздерге Алла сыйлапты.
 Екі бесі бақ берсін,
 Құт-береке ап келсін,
 Шебере сүйсін шұбыртып,
 Баллардың көріп қызығын,
 Ағамызбен бір жасап,
 Қолдасын өлі еркесін.

Қостанайдың түлегі өзің аға

Зеңгір аспан, мұңартқан, байтақ дала,
 Мекен етіп талайлар болған пана.
 Туғызыпты өзіңдей бір асылды,
 Даладай кең көңілі ақын аға.

Аңқылдасаң кеңің даладайсың,
 Бар-жоғына артыңда қарамайсың,
 Алпыс жасқа келсең де алшаң басып,
 Жаны таза жас сөбі баладайсың.

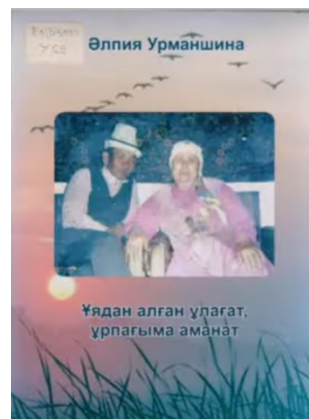
Ағасың әой арқалы бағы басым,
 Жырларыңды оқыған бағымдар шын.
 Ақаң, Жақаң, Ыбырай, Нұржандар мен,
 Нұрхан, Сырбай, Ғафулар сабындасың.

Ұрпаққа үлгі мән жатыр өлеңіңде,
 Маржандайын теңіздің тереңінде.
 Сегіз қырлы, бір сырлы дарасыз әой,
 Он саусақтың өрбіткен өнерін де.

Көңілі биік күн менен айдан ағам,
 Еш пендеге жамандық ойламаған.
 Торғай, Шіл өзені шомылдырып,
 Өз ұлым деп кең дала аймаған.

Бар бойыңа жарасқан тәзім ана,
 Жыр туғызған тулаған сезім дана.
 Туған жерді пір тұтып Қадірлейтін,
 Қостанайдың түлегі өзің аға.

Ақынның әдебиеттері

ҚОСТАНАЙ ТАҢЫ" ГАЗЕТІ: «Аруана ақынмен» көріскен күн

Батыс өңірдегі Отпантаудан басталатын Амал мерекесі жыл өткен сайын Ұлы Даланың барлық түкпіріне тарап келеді. Ұлыстың ұлы күнінің әлқиссасы саналған бұл мейрам бағзыдан байырғы мекенімізде кең көлемде тойланып келгенмен, кеңестік дәуірде ұмыт қалып еді.

Мемлекет басшысы биыл Наурызды 10 күн, яғни үшінші айдың 14-нен 23-не дейін тойлау жөнінде ұсыныс жасады. Жобада Наурыз мейрамын тойлауға байланысты іс-шараларды 10 күн бойына өткізу жоспарланғаны көрсетілген. Мәдениет және спорт министрлігі Президенттің тапсырмасы аясында «Наурыз мейрамын тойлау тұжырымдамасын бекіту туралы» үкімет қаулысының жобасын әзірледі. Тұжырымдамаға сәйкес 14 наурыз – «Көрісу күні» болып бекітілді.

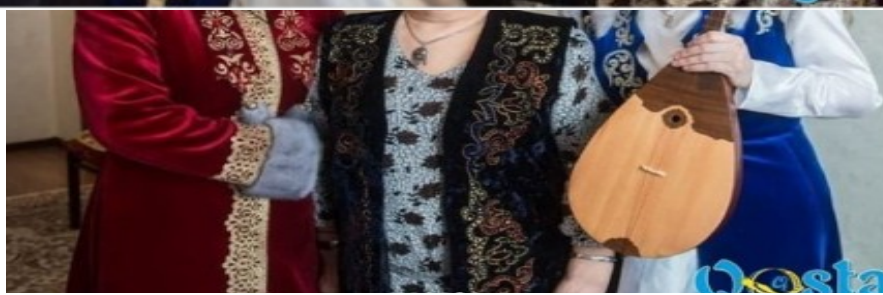
Амал мерекесі күні облыстық көркемөнерпаздардың халық шығармашылығы мен кинобейнеқор орталығы үлгі боларлық бастама жасап отыр. «Қарты бар үйдің – қазынасы бар» шарасы аясында орталық қызметкерлері ҚР Мәдениет қайраткері, айтыстың белгілі майталманы Әлпия Орманшина анамыздың шаңырағына барып, көрісу рәсімін өткізіп келді.

Әлфия Кәрбозқызы – тәуелсіз Қазақстан тарихында айтыстағы бас жүлдеге тігілген Ойсылқара інгенін тұңғыш жеңіп алған ақын. Сол себепті, ел арасында «Аруана жетектеген ақын», «Аруана ақын» атанып кетті.

— Қазақта үлкенге құрмет көрсету, қадір тұту ежелден келе жатқан тәрбиелік мәні зор дүние. Ата-бабаларымыз әлімсақтан Ұлыстың ұлы күні қарсаңында, соның ішінде Амал мерекесі күнінен бастап жасы үлкенге, қарттарына сәлем бере барып, ерекше ілтипат жасаған. Қариялардың батасын алған. Әлфия апайымыз – өнер-мәдениет саласындағы үлкен ардагер анамыз. Бір жағы апамыз өзіміздің орталықта қызмет етті. Ол кісі әріптесіміз ғана емес, барлығымыздың ақылшымыз болды. Қазіргі күні де біз ел анасымен үнемі тығыз байланыстамыз. Ұдайы кеңесін айтып, білмегенімізді үйретіп отырады. Ал көрісу рәсімі мұнымен тоқтап қалмайды. Алда өңіріміздің мәдени-рухани өміріне сүбелі үлес қосқан аға буынға бару жоспарымызда бар, — дейді орталық өкілдері.

Сәлем берушілер айтыс ақынына кітаптар сыйға тартып, әннен шашу шашты. «Сыйға – сый, сыраға – бал», Әлфия апай да келген меймандарға ақ тілегін арнап, жырдан арнау арнады.

https://www.instagram.com/culture_qostanai/?e=56568fc9-5765-4777-a25b-4c436d5ca500&g=5

Ақын

Әлпия Орманшинаның фото-суреттері

ОРМАНШИНА
Алпия Карбозкызы
(1955)

айтыскер, акын,
Заслуженный деятель
культуры
Республики Казахстан

МАЗМҰНЫ

Айтыстың ару анасы.....	5 бет
Шығармалары.....	6 бет
Мерзімді басылым беттердегі жариялымдары.....	6 бет
Ол туралы.....	7 бет
Мерзімді басылым беттеріндегі жариялымдар.....	8-11 бет
Ақынның әдебиеттері.....	12 бет
ҚОСТАНАЙ ТАҢЫ" ГАЗЕТІ:	
«Аруана ақынмен» көріскен күн.....	13-14 бет
Ақын Әлпия Орманшинаның фото-суреттері.....	15-27 бет

Біздің кітапхананың мекен-жайы:
110300, Қостанай облысы, Арқалық қаласы,
Родина ауылы
Гагарина көшесі, 21. Тел. 2-10-18
E – mail: cbs10@mail.ru

Құрастырған: Көшкінбай С.М.

Тексерген: Исабекова Л.Б.
Жауапты: Құсайын Д.Е.
Компьютірлік терілім: Көшкінбай С.М.
Таралым: 25